

Mr Đemaludin MUTAPČIĆ, advokat

UDK 347.965(497.6)

347.925(497.6)

pregledni znanstveni rad

Rad stigao: 6. travnja 2023.

Rad prihvaćen: 22. svibnja 2023.

MEDIJACIJA I SUDSKA NAGODBA U ZAKONODAVSTVU I PRAVNOJ PRAKSI

Sažetak: *Medijacija je vansudski postupak u kojem treća neutralna osoba medijator pomaže strankama u nastojanju da postignu obostrano prihvatljivo rješenje spora. Sudska nagodba se zaključuje u okviru sudskog postupka. Sporazum o nagodbi u postupku medijacije i sudska nagodba su izvršne isprave. Obje su zakonske kategorije i rezultat uzajamnog popuštanja stranaka, kojim prekidaju spor.*

Ključne riječi: *medijacija, sudska nagodba, spor, medijator, sudija*

1.Uvod

U stručnoj i široj javnosti su sve učestaliji zahtjevi da se sudovi rasterete ogromnog broja predmeta parničnog, vanparničnog i izvršnog postupka, naročito privrednih, ugovornih, radnih i predmeta male vrijednosti i komunalnih predmeta, koji se mogu izuzetno efikasno, brzo i na jeftin način riješiti u postupcima medijacije i sudske nagodbe. Medijacija i sudska nagodba ubrajaju se u alternativne načine rješavanja sporova, a veoma su značajne i aktuelne u zakonodavstvu i pravnoj praksi. Radi se o svojevrsnim „mirovnim sporazumima“ u zakonom propisanoj formi, koje je nužno stalno promovirati i prakticirati u skladu sa zakonom. Njihov razvoj, uz ostale alternativne načine rješavanja sporova *de lege lata* i *de lege ferenda*¹ od posebnog je interesa za Bosnu i Hercegovinu, imajući u vidu da je Evropska unija dodijelila Bosni i Hercegovini kandidatski status za članstvo. Medijacija i sudska nagodba utiču na pravosuđe u smislu rasterećenja sudova², te doprinose ostvarenju prava na pravično suđenje u razumnom roku.

¹ Ovaj rad se, manje-više, bavi medijacijom i sudskom nagodbom *de lege lata*. O medijaciji kao alternativnom načinu rješavanja sporova *de lege ferenda* vidjeti zapažen i značajan izvorni znanstveni članak koautora Joze Čizmić, Alene Huseinbegović i Viktorije Haubrich pod naslovom „Medijacija kao alternativni način rješavanja sporova“, Zbornik radova Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse br.17, Mostar 2019; str.111.-144. U tom članku na str.141. i 142. navedeno je slijedeće: „Zakon o postupku medijacije u Bosni i Hercegovini donesen je 2004.godine na temelju Direktive 2008/52EC birajući model izvansudske medijacije“.

² Na primjer: predmeti u kojim sudija može zaključiti, na osnovu navoda tužbe i odgovora na tužbu, da ni pravni osnov niti činjenični osnov nisu sporni; predmeti u kojima pravni osnov nije sporan, već je samo sporna visina iznosa ili kada je tuženi platio dio duga; predmeti u kojima postoji malo spornih pitanja; predmeti koji uključuju novčana potraživanja, naročito male vrijednosti spora; privredni sporovi, jer je u interesu stranaka da uspostave prekinutu komunikaciju i obnove svoj narušeni poslovni odnos; radni sporovi, jer zahtijevaju brzo i zadovoljavajuće rješenje koje je od značaja za cjelokupnu sredinu u kojoj je takav spor nastao; porodični sporovi, zbog osjetljivosti te vrste sporova za stranke; predmeti koji se odnose na potraživanje materijalne i nematerijalne štete, ako osnov nije sporan, već samo visina; stari predmeti-posebno oni stariji od pet, deset i više godina; predmeti u kojim stranke u povodu predmeta spora žele isključiti javnost; predmeti u kojim stranke napokon žele preuzeti kontrolu nad svojim sporom; predmeti u kojima se stranke ne mogu pouzdati u svoj uspjeh u sporu i žele isključiti svaki mogući rizik za njih nepovoljne sudske odluke.